

Paweł Sękowski

**Popularnonaukowe streszczenie projektu w języku polskim :
„Działalność Międzynarodowej Organizacji do spraw Uchodźców
(*International Refugee Organization*) w powojennej Europie :
Przykład akcji opiekuńczej wobec dipisów i uchodźców polskich w latach 1947–1951”**

Celem projektu jest przedstawienie działalności Międzynarodowej Organizacji do spraw Uchodźców (IRO) w Europie w latach 1947–1951, czyli w okresie jej aktywności, na przykładzie dipisów („osób przemieszczonych”) i uchodźców polskich. Polacy byli najliczniejszą spośród wszystkich grup narodowych uprawnionych do korzystania z opieki IRO. Nowa perspektywa badawcza – skupienie się na pomocy IRO dla dipisów i uchodźców polskich w powojennej Europie oraz na rezultatach tej pomocy – będzie się odróżniać od dominującej do tej pory perspektywy, gdzie głównym przedmiotem analizy jest struktura wewnętrzna Organizacji i jej ewolucja. Zagadnienie Polaków korzystających z pomocy IRO jest w dotychczasowych opracowaniach historii Organizacji zaledwie wzmiankowane. Celem projektu jest także analiza działalności IRO, na przykładzie akcji opiekuńczej wobec dipisów i uchodźców polskich, w kontekście wcześniejszych prób rozwiązywania problemu uchodźców i dipisów w Europie na szczeblu międzynarodowym (np. działalność UNRRA), a także analiza wpływu działalności IRO na przyjęte rozwiązania w zakresie pomocy uchodźcom w Europie po likwidacji Organizacji (przede wszystkim Urząd Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców).

Zastosowaną metodą badawczą będzie krytyczna analiza źródeł historycznych, przede wszystkim materiałów archiwalnych i prasy. Najważniejszymi zbadanymi materiałami będą dokumenty z archiwum IRO, przechowywanego w *Archives Nationales* w Pierrefitte-sur-Seine pod Paryżem. Ponadto zbadane zostaną materiały wytworzone przez administracje poszczególnych państw, w których przebywali polscy dipisi i uchodźcy objęci opieką IRO oraz dokumenty przechowywane w archiwach polskich. Autor zamierza również zebrać relacje ustne żyjących byłych podopiecznych IRO.

Zakładane wyniki badań będą stanowić istotny wkład w badania nad historią uchodźców i dipisów w powojennej Europie, a także nad historią działań podejmowanych przez społeczność międzynarodową dla rozwiązania problemu uchodźców. Wyniki badań poszerzą także wiedzę w zakresie dziejów Polaków za granicą w badanym okresie. Bardzo ważna z punktu widzenia zrozumienia historii Polaków za granicą po drugiej wojnie światowej problematyka działalności IRO dotąd poruszana była jedynie incydentalnie i nigdy zagadnienie działalności IRO nie stanowiło zasadniczego tematu dotychczasowych badań.

Głównym rezultatem projektu będzie przygotowanie monografii działalności Międzynarodowej Organizacji do spraw Uchodźców w Europie w latach 1947–1951 na przykładzie akcji opiekuńczej wobec dipisów i uchodźców polskich. Ponadto autor przygotowuje wydawnictwo pokonferencyjne zawierające materiały z warsztatów / konferencji z udziałem uznanych badaczy z Polski i z zagranicy, na temat opieki nad uchodźcami i dipisami w Europie w pierwszych latach po zakończeniu drugiej wojny światowej. W tej publikacji znajdzie się również tekst autora projektu. Wreszcie, w trakcie realizacji projektu autor opublikuje przynajmniej dwa artykuły w recenzowanych czasopismach naukowych, przedstawiające wybrane aspekty rezultatów badań w ramach projektu.

Uzupełnienie istotnej luki w istniejącej historiografii wydaje się być wystarczającym powodem dla podjęcia tematyki działalności IRO wobec Polaków w powojennej Europie. Zbadanie tej problematyki staje się jeszcze bardziej naglące w kontekście dzisiejszych debat o statusie uchodźców i sposobów rozwiązania problemu uchodźców w Europie. Doświadczenia IRO w tej materii wydają się bardzo cenne i warte kompetentnej i wnikliwej analizy.